

ความพึงพอใจและความสัมพันธ์ของการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนานิสิต

SATISFACTION AND RELATIONSHIP OF VISUAL EDUCATION FOR THE DEVELOPMENT OF THE STUDENTS

ผศ.ดร.ชนภณ นิธิเชาวกุล * กীরติกร พุฒิวิญญู**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการศึกษาดูงานใน รายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน (2) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดการศึกษาดูงานกับความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการศึกษาดูงานในรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน และ (3) นำข้อมูลไปเป็นฐานข้อมูลในการบูรณาการและพัฒนานิสิตซึ่งเป็นทุนมนุษย์ของทาง คณะการจัดการและการท่องเที่ยว

ประชากรในการวิจัย คือ นิสิตคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวที่เรียนวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน ปีการศึกษา 2556 สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม โดยเลือกทุกหน่วยประชากร จำนวน 722 คน แต่สามารถเก็บแบบสอบถามได้เพียง 586 ชุด และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าที (t-test Independent) การวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) และการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการศึกษาดูงานใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิทยากร ด้านกิจกรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ด้านกระบวนการจัด โครงการ และด้านความปลอดภัยในการเดินทาง นิสิตพอใจอย่างยิ่งและได้รับประโยชน์จากการศึกษาดูงานอย่างยิ่ง ส่วนในด้านกิจกรรมและการนำไปใช้ นิสิตพอใจมากและได้รับประโยชน์จากการศึกษาดูงานมาก และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า นิสิตที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจของการศึกษาดูงานไม่แตกต่างกัน ในด้านชั้นปีการศึกษาของนิสิตและสาขาวิชาของนิสิตที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของการศึกษาดูงานแตกต่างกัน ส่วนด้านวิทยากร และด้านกระบวนการจัดศึกษาดูงานที่มีความแตกต่างกันเป็นรายคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดการศึกษาดูงานมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของการศึกษาดูงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และมีระดับความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยมีค่า r เท่ากับ 0.832 จึงสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนานิสิตซึ่งเป็นทุนมนุษย์นั้น

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์และอาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

** นักวิชาการศึกษา (กิจการนิสิต) คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

ต้องมีความสอดคล้องกับบริบทของสาขาวิชาชีพและสามารถนำไปบูรณาการและประยุกต์ใช้ได้ต่อไปใน
อนาคต

คำสำคัญ ความพึงพอใจ, การศึกษาดูงาน, การจัดการผลิตและการดำเนินงาน, ทูมนมนุษย์

Abstract

This study aims (1) to examine factors that satisfaction of students with the visual education in production and operations management (POM) (2) to study the relationship management process and satisfaction of students with the visual education in POM, and (3) to the information are into a database for the integrated and development of human capital, a student of the Faculty of Management and Tourism.

The samples of this study consist of all students of Faculty of Management and Tourism enrolling in the POM in semester 2 of academic year 2013. The quantitative data is collected through questionnaire, and the data are analyzed using descriptive statistics including frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation and correlation, while statistics differences are analyzed by t-test Independent. One Way analysis of Variance and pair comparison are arranged by Least Significant Difference (LSD), and Pearson product moment correlation coefficient.

The findings show that the satisfactions of students with the visual education are considered from 4 aspects: knowledge giver, project management, activity and implementation, and travelling safety. The overall student's satisfaction test shows that the students are satisfied with the project and they have obtained a lot of knowledge. The students are highly satisfied with the activity and implementation. The result of the hypothesis test shows that sex difference does not affect the achievement of the visual education. The difference of student's study year and major affects the achievement of the visual education especially in terms of knowledge giver and project management with statistical significance of 0.05. And correlation analyses between the project management are related to the satisfaction of the visual education relationship in a positive direction. Significant at the 0.01 level and has a high correlation value equal to 0.832. Conclude that, the visual education for the development of human capital, a student must be consistent with the context of professional fields. And can be integrated and applied in the future.

Keywords: Satisfaction, Visual Education, Production and Operation Management, Human Capital

บทนำ

“การศึกษาคุณภาพ” เป็นการเรียนรู้นอกสถานที่และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่คาดหวังว่าจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้และวางแผน อีกทั้งยังเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศอันซ้ำซากจำเจของการเรียนที่อยู่เพียงในชั้นเรียนไปสู่การพบเห็นสิ่งใหม่ ซึ่งสร้างเสริมแนวคิดใหม่และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น การศึกษาคุณภาพอาจทำได้ตั้งแต่สถานที่ไม่ห่างไกลมากไปกลับได้ในวันเดียว เช่น การเยี่ยมชมสถานประกอบการในสถานที่ใกล้เคียง หรือภายในประเทศไปจนถึงเดินทางไปต่างประเทศ ดังนั้น การศึกษาคุณภาพจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ความสามารถของนิสิตให้เห็นถึงการทำงานจริง ซึ่งจัดเป็น “ทุนทางปัญญา” (Intellectual capital) ที่จะสะท้อนความคิด ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจในการทำงานและสร้างความสำเร็จให้องค์กร (Ghee Soon Lim, 2010) และเพื่อเป็นการพัฒนานิสิตให้สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานอาเซียนได้นั้น การนำนิสิตออกไปศึกษาคุณภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพราะการศึกษาคุณภาพจะช่วยพัฒนานิสิตให้มีศักยภาพ รวมถึงปรับทัศนคติในการเรียนและการทำงาน เพื่อเป็นบัณฑิตที่แข็งแกร่งในอนาคต และเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ดังนั้น การการศึกษาคุณภาพจึงถือได้ว่าเป็นการพัฒนานิสิตที่เป็นทุนมนุษย์ให้กลายเป็นทรัพยากรที่ทำให้องค์กรต่างจากองค์กรอื่น ๆ (Gary Dessler, 2014)

จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนานิสิตซึ่งเป็นทุนมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถพร้อมทั้งประสบการณ์ที่จะออกไปปรับใช้สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำกระบวนการของการจัดการศึกษาคุณภาพของนิสิตดังกล่าวมาใช้ เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์จริง ดังนั้น การจัดการศึกษาคุณภาพจึงกิจกรรมหนึ่งที่ทางคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวให้ความสำคัญ โดยเฉพาะรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน (Production and Operation Management: POM) ซึ่งเป็นรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การดำเนินงาน และการควบคุมการผลิตสินค้าและบริการ การออกแบบ ผลิตภัณฑ์และกระบวนการดำเนินงาน เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและการผลิต การจัดการ คุณภาพ การบริหาร โครงการ การพยากรณ์ การจัดการสินค้าคงคลัง การวางแผนกำลังการผลิตและความ ต้องการทรัพยากร รวมทั้งการจัดการห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำจนถึงอุตสาหกรรมปลายน้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว, 2553)

จากคำอธิบายรายวิชาดังกล่าวทำให้เห็นถึงความจำเป็นในการจัดการศึกษาคุณภาพ ณ สถานประกอบการจริงโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริง และแนวทางการยกระดับการทำงานให้เข้ากับมาตรฐานสากล ภายใต้การบริหารจัดการขององค์กรที่มีการสร้างมาตรฐานสากลสำหรับการทำงานในกลุ่มอาเซียน ซึ่งในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต 2553 จัดอยู่ในหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งนิสิตทุกสาขาวิชาในคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวต้องลงทะเบียนเรียนในรายวิชานี้ ดังนั้น ทางคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวจึงมอบให้ทางฝ่ายกิจการนิสิตเป็นผู้ดูแลและประสานงานในการจัด

ตารางเรียนรวมถึงช่วงเวลาในการศึกษาดูงานร่วมกับอาจารย์ผู้สอน ฝ่ายวิชาการของทางคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว และนิสิต รวมถึงสถานประกอบการที่เอื้อเพื่อการเปิดโอกาสให้นิสิตเข้าศึกษาดูงาน

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาดูงานทางฝ่ายกิจการนิสิตได้คำนึงถึงการเสริมสร้างประสบการณ์การทำงานและการเรียนรู้มีส่วนร่วมผ่านคำแนะนำจากวิทยากรผู้มาให้ความรู้ ผ่านการกิจกรรมเพื่อให้นิสิตสามารถนำไปประยุกต์ใช้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษาดูงานของนิสิต รวมถึงการคำนึงถึงความความปลอดภัยในการเดินทางเป็นสิ่งสำคัญและต้องสอดคล้องกับคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556) ดังนั้น การวิจัยนี้จึงเป็นการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อประเมินการศึกษาดูงานถึงความพึงพอใจของนิสิต และเพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษาดูงานให้สามารถบูรณาการกับรายวิชาต่าง ๆ ของคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวให้เกิดความคุ้มค่าและตรงกับมาตรฐานการศึกษา ซึ่งท้ายที่สุดนิสิตจะเป็นผลผลิตทางทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและเกียรตินิยม ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิจัยในชั้นเรียนถึงความพึงพอใจและความสัมพันธ์ของการจัดการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนานิสิตว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาดูงาน รวมถึงปรับปรุงและเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมของทางคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวครั้งต่อไป

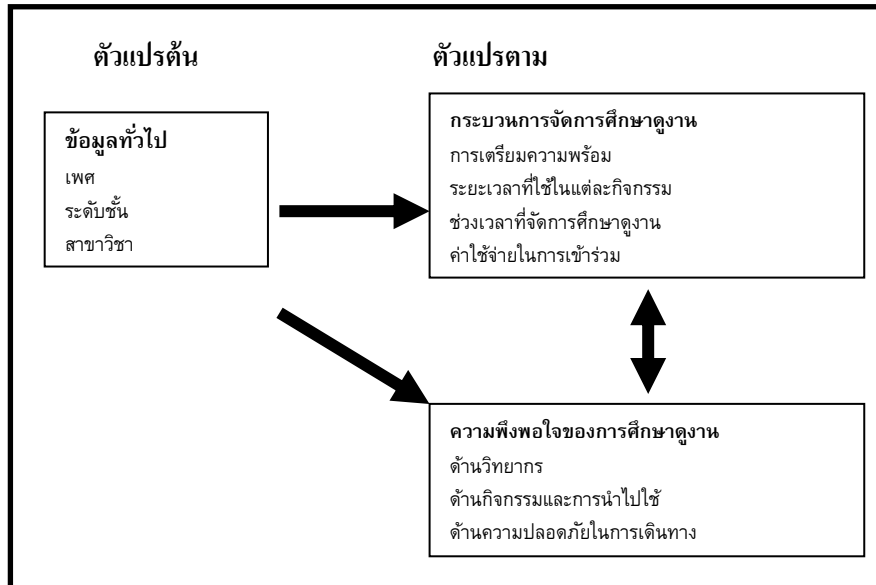
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจและความสัมพันธ์ของการจัดการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนานิสิต ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการศึกษาดูงานในรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน ประจำปีการศึกษา 2556
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดการศึกษาดูงานกับความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการศึกษาดูงานในรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน
3. เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการบูรณาการและพัฒนานิสิตซึ่งเป็นทุนมนุษย์ของคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจและความสัมพันธ์ของการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนานิสิต” เป็นการศึกษาถึงความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการศึกษาดูงานและความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดการศึกษาดูงานกับความพึงพอใจของการศึกษาดูงานในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยจากคำถามในการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. (H_1): นิสิตที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจของการศึกษาดูงานรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงานแตกต่างกัน
2. (H_2): ชั้นปีการศึกษานิสิตแตกต่างกันมีความพึงพอใจของการศึกษาดูงานรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงานแตกต่างกัน
3. (H_3): สาขาวิชาของนิสิตแตกต่างกันมีความพึงพอใจของการศึกษาดูงานรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงานแตกต่างกัน
4. (H_4): กระบวนการจัดการศึกษาดูงานมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของการศึกษาดูงาน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจและความสัมพันธ์ของการศึกษาคูงานเพื่อพัฒนานิสิต” มีขอบเขตในการศึกษา คือ นิสิตคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวที่ลงเรียนรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน ประจำปีการศึกษา 2556

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวที่ลงเรียนวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกทุกหน่วยประชากรมาทำการศึกษาวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิสิตคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวที่ลงเรียนวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน ปีการศึกษา 2556 ประกอบด้วย นิสิตสาขาบัญชี สาขาการตลาด สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ สาขาการจัดการ สาขาการเงิน และสาขาธุรกิจระหว่างประเทศ จำนวน 722 คน แต่สามารถเก็บแบบสอบถามได้เพียง 586 ชุด คิดเป็นร้อยละ 81.16 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความพึงพอใจและความสัมพันธ์ของการศึกษาคูงานเพื่อพัฒนานิสิต ผู้วิจัยเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

“ความพึงพอใจ” เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานที่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่ง Gillmer (1965, 254 – 255 อ้างถึงใน เพ็ญแข ช่อมณี, 2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่าผลของเจตคติต่าง ๆ ของบุคคลที่มีต่อองค์กร องค์กรประกอบของแรงงาน และมีส่วนสัมพันธ์กับลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานซึ่งความพึงพอใจนั้น ได้แก่ ความรู้สึกมีความสำเร็จในผลงาน ความรู้สึกที่ได้รับการยกย่องนับถือ และความรู้สึกมีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ซึ่งความพึงพอใจในงาน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ลดความตึงเครียดของผู้ทำงานให้น้อยลง ถ้ามีความตึงเครียดมากก็จะเกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ความตึงเครียดเป็นผลรวมจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อคราวใดความต้องการได้รับการตอบสนองก็จะทำให้ความเครียดน้อยลง ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความพึงพอใจ ส่วน Hoy and Miskel, (2013) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดีต่องานซึ่งมักเกี่ยวข้องกับคุณค่าและความต้องการของบุคคลด้วย และ Gary Dessler, (2014) ยังได้อธิบายความพึงพอใจว่าเป็นระดับความรู้สึกต่องานเพื่อความต้องการที่สำคัญของเรา เช่น ความมีความสุขที่ดี มีความมั่นคง มีความสมบูรณ์พูนสุข มีพวกพ้อง มีคนยกย่องต่าง ๆ เหล่านี้ได้รับการตอบสนองแล้วทำให้มีผลต่องาน (Morse, 1955) ซึ่งสอดคล้องกับนักวิจัยทางพฤติกรรมที่ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจเป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของคนที่เกิดจากประสบการณ์ที่ผู้รับบริการเข้าไปใช้บริการในสถานที่ให้บริการนั้น ๆ และประสบการณ์นั้นได้เป็นไปตาม

ความคาดหวังของผู้รับบริการมาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่แตกต่างกันทฤษฎีความต้องการของ Maslow, A. (1943)

อนึ่ง การศึกษาถึงความพึงพอใจของนิสิต คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา เกี่ยวกับการศึกษาดูงานรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน จึงเป็นเรื่องของความรู้สึก ประสบการณ์ และทัศนคติที่มีผลต่อการจูงใจที่จะกระตุ้นให้นิสิตเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองในสาขาวิชาชีพตามที่นิสิตสนใจ โดยทางคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวจัดให้เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งต้องสอดคล้องกับ คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556) อนึ่ง การศึกษาความพึงพอใจของนิสิตในการจัดการศึกษาดูงาน เพื่อที่จะได้ทราบความต้องการของนิสิตที่มีต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตรงตามความต้องการของนิสิต รวมถึงผู้ใช้บัณฑิตและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) อุดมศึกษาเป็นแหล่งองค์ความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน สร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2556) อย่างไรก็ตามการพัฒนาบัณฑิตซึ่งนิสิตถือได้ว่า ทูมนมนุษย์ที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ดังจะเห็นได้จากแนวคิดของ Ghee Soon Lim (2010) ที่กล่าวว่าในองค์กรหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยทรัพย์สิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านตัวเงิน 3) ด้านความเชี่ยวชาญ/ ระบบปฏิบัติการ/ การออกแบบ และ 4) ด้านทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้ในด้านทรัพยากรมนุษย์นั้น ถือว่าพนักงานในองค์กรทุกระดับจะเป็นตัวเชื่อมสำคัญที่นำทรัพยากรด้านอื่น ๆ มาดำเนินการจนบรรลุผล เกิดเป็นสินค้าและบริการแก่ลูกค้าที่มีคุณภาพ

จากความสำคัญของทูนมนุษย์ดังกล่าว Gary Dessler (2014) ได้ให้ความหมายทูนมนุษย์ไว้ว่า หมายถึง พนักงานขององค์กรที่มีความรู้ มีทักษะและความชำนาญ มีการศึกษา ผ่านการฝึกอบรม ซึ่งมีความสำคัญมากกว่าที่เคยเป็นมาก่อนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Abilities) และประสบการณ์ (Experiences) ที่พนักงานแต่ละคนมี และเมื่อทูนมนุษย์ในองค์กรรวมตัวกันก็จะกลายเป็นทรัพยากรที่ทำให้ องค์กรหนึ่งต่างจากองค์กรอื่น ๆ และเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน และ Theodore W. Schultz (1961) นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบลกล่าวว่า ทูนมนุษย์ในเชิงธุรกิจ หมายถึง การรวมตัวกันของปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพื้นฐานของบุคคล (Trait) ที่นำมาทำงานเช่น ความฉลาด ทัศนคติ บวก ความมั่นคง และเชื่อถือได้ 2) ด้านความสามารถในการเรียนรู้ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดนอกกรอบ หรือการแก้ปัญหาได้อย่างชำนาญการ และ 3) แรงกระตุ้นจูงใจของบุคคลผู้นั้นในการแบ่งปันข้อมูล ความรู้ เพื่อให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวของทีมงาน และมุ่งมั่นไปยังเป้าหมายเดียวกัน

อนึ่ง Robert S. Kaplan (อ้างถึงในพิพัตน์ ก้องกิจกุล, 2548) ได้กล่าวว่า ทูนมนุษย์เป็นสินทรัพย์ชนิดหนึ่ง และไม่มีตัวตน (intangible asset) ซึ่งตามปกติแล้วไม่สามารถวัดเทียบมูลค่าทางธุรกิจได้ แต่ในที่สุดก็สามารถแปลงสภาพให้เป็นสินทรัพย์ที่สามารถวัดเทียบค่าออกมาได้ ส่วน Ghee Soon Lim (2010) กล่าวว่า ทูนมนุษย์ คือการรวบรวมคุณค่าของความสามารถ ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ชีวิต การจูงใจ กำลังคนใน

องค์การหรือเป็นผู้ที่นำและสร้างความสำเร็จให้องค์กร ซึ่งทุนมนุษย์นี้บางครั้งถูกเรียกว่า ทุนทางปัญญา (Intellectual capital) ซึ่งสะท้อนความคิด ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจที่คนในองค์กรสร้างขึ้น ตัวอย่างเช่น องค์กรที่มีทุนทางปัญญามาก อาจมีวิทยาการ การวิจัย คิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ หรือการมีซอฟต์แวร์ใหม่ ๆ ก็ล้วนมาจากศักยภาพของทุนมนุษย์ทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการศึกษาดูงาน และความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดการศึกษาดูงานกับความพึงพอใจของนิสิต รวมถึงใช้เป็นฐานข้อมูลในการบูรณาการและพัฒนานิสิตซึ่งเป็นทุนมนุษย์ของทางคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคม ดังนั้น การพัฒนาและสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพจำเป็นต้องให้บัณฑิตเรียนรู้สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การยอมรับ การปรับตัว และเข้าใจถึงการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งท้ายที่สุด การบูรณาการการเรียนการสอนที่เน้นให้เห็นสภาพการณ์ที่ผลการปฏิบัติจริงได้เป็นไปตามที่บุคคลคาดหวังไว้ ระดับของความสำเร็จที่เป็นไปตามความต้องการ และงานที่ได้ตอบสนองต่อคุณค่าของบุคคลจะเป็นตัวชี้วัดถึงความต้องการของนิสิตต่อความจำเป็นของการจัดการศึกษาดูงาน ดังนั้น การศึกษาถึงความพึงพอใจของนิสิตคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา ต่อการศึกษาดูงานรายวิชาการจัดการผลิตและการดำเนินงาน เพื่อที่จะได้ทราบพึงพอใจและความต้องการของนิสิตและจะได้นำมาปรับปรุงการให้การเรียนการสอนให้ดีขึ้นตรงตามความต้องการของนิสิต และตลาดแรงงานในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.826 และเมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้โปรแกรมประมวลผล Statistical Package for Social Sciences (SPSS) และเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิสิตคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวที่ลงเรียนวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน ปีการศึกษา 2556 ประกอบด้วย นิสิตสาขาบัญชี สาขาการตลาด สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ สาขาการจัดการ สาขาการเงิน และสาขาธุรกิจระหว่างประเทศ จำนวน 722 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกทุกหน่วยประชากรมาทำการศึกษาวินิจฉัย แต่สามารถเก็บแบบสอบถามได้เพียง 586 ชุด คิดเป็นร้อยละ 81.16 ของแบบสอบถามทั้งหมดและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และทำการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มได้แก่ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สูตร T-test (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2542)
2. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่มได้แก่ ชั้นปี และสาขาวิชา โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One-way ANOVA) (วิเชียร เกตุสิงห์, 2541) เมื่อแบบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD (Fisher's Least-Significant Different) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546)
3. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่ต่าง ๆ เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจและความสัมพันธ์ของการศึกษาดูงานเพื่อการพัฒนา นิสิต” สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของนิสิต พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 469 คน คิดเป็น ร้อยละ 80.03 และนิสิตเพศชาย จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 19.97 ตามลำดับ และเป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 48.12 นิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 นิสิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 3.58 นิสิตชั้นปีที่ 5 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 2.05 และนิสิตชั้นปีที่ 6 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.35 ตามลำดับ นอกจากนี้ นิสิตที่ออกศึกษาดูงานประกอบด้วย 6 สาขา คือ นิสิตสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 26.62 นิสิตสาขาการตลาด จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 18.94 นิสิตสาขาการจัดการ จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 17.92 นิสิตสาขาการเงิน จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 14.85 นิสิตสาขาการบัญชี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 13.65 และนิสิตสาขาธุรกิจระหว่างประเทศ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 8.02 ตามลำดับ

นอกจากนี้ จากข้อมูลความพึงพอใจจากการศึกษาดูงาน ประจำปี 2556 ใน 4 ด้าน พบว่า ด้านวิทยากร พบว่า นิสิตให้ความสำคัญและพึงพอใจในด้านวิทยากรโดยรวม ด้านกระบวนการจัดการศึกษาดูงานโดยรวม และด้านความปลอดภัยในการเดินทางโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 4.24 และ 4.22 ตามลำดับ กล่าวได้ว่า นิสิตพอใจอย่างยิ่งกับโครงการศึกษาดูงานประจำปีการศึกษา 2556 และได้รับประโยชน์จากการศึกษาดูงานอย่างยิ่ง ส่วนในด้านกิจกรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้โดยรวมนิสิตให้ความสำคัญและพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 กล่าวได้ว่า นิสิตพอใจมากกับโครงการศึกษาดูงานประจำปีการศึกษา 2556 และได้รับประโยชน์จากการศึกษาดูงานมาก แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของการศึกษาดูงาน ประจำปี 2556

ความพึงพอใจของการศึกษาดูงาน ประจำปี 2556	\bar{X}	SD.	แปลความหมาย
ด้านวิทยากร	4.46	0.525	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้	3.88	0.407	มาก
ด้านกระบวนการจัดโครงการ	4.24	0.566	มากที่สุด
ด้านความปลอดภัยในการเดินทาง	4.22	0.647	มากที่สุด
ความพึงพอใจของการศึกษาดูงานในภาพรวม	4.20	0.536	มาก

อนึ่ง จากการทดสอบสมมติฐานที่ว่า นิสิตที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจของการศึกษาดูงาน รายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงานแตกต่างกัน พบว่า นิสิตที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจของการศึกษาดูงานรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงานในด้านวิทยากร ด้านกิจกรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ด้านกระบวนการจัดการศึกษาดูงาน ด้านความปลอดภัยในการเดินทาง และภาพรวมของโครงการศึกษาดูงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานหลักปฏิเสธสมมติฐานรอง

และจากการทดสอบสมมติฐานที่ว่า ชั้นปีการศึกษาของนิสิตแตกต่างกันมีความพึงพอใจของการศึกษาดูงานรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงานแตกต่างกัน พบว่า ชั้นปีการศึกษาของนิสิตแตกต่างกันมีความพึงพอใจของการศึกษาดูงานรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงานแตกต่างกัน กล่าวคือ มีความพึงพอใจของการศึกษาดูงาน ประจำปีการศึกษา 2556 ในด้านวิทยากร ด้านกิจกรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ด้านความปลอดภัยในการเดินทาง และภาพรวมของโครงการศึกษาดูงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานหลักปฏิเสธสมมติฐานรอง ยกเว้น ด้านกระบวนการจัดการศึกษาดูงานที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานรองปฏิเสธสมมติฐานหลัก และเพื่อให้ทราบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงทดสอบเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD (Fisher's Least-Significant Different) พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 2 มีความแตกต่างเป็นรายคู่กับนิสิตชั้นปีที่ 3 จากการวิเคราะห์ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.013 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า นิสิตชั้นปีที่ 2 ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการศึกษาดูงานมากกว่านิสิตชั้นปีที่ 3

นอกจากนี้ จากการทดสอบสมมติฐานที่ว่า สาขาวิชาของนิสิตแตกต่างกันมีความพึงพอใจของการศึกษาดูงานรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงานแตกต่างกัน พบว่า สาขาวิชาของนิสิตแตกต่างกันมีความพึงพอใจของการศึกษาดูงานรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงานแตกต่างกัน กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์โครงการศึกษาดูงาน ประจำปีการศึกษา 2556 ในด้านกิจกรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ด้านความปลอดภัยในการเดินทาง และภาพรวมของโครงการศึกษาดูงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานหลักปฏิเสธสมมติฐานรอง ยกเว้นด้านวิทยากร และด้านกระบวนการจัดการศึกษาดูงานที่มีความแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานรองปฏิเสธสมมติฐานหลักและเพื่อให้ทราบความแตกต่างกันของอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงทดสอบเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD (Fisher's Least-Significant Different) พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของด้านวิทยากรของโครงการศึกษาดูงาน ประจำปีการศึกษา 2556 นิติสาขาการบัญชี มีความแตกต่างเป็นรายคู่กับนิติสาขาการเงิน และนิติสาขาการตลาด จากการวิเคราะห์ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.020 และ 0.015 ตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า นิติสาขาการบัญชีให้ความสำคัญกับวิทยากรที่มาให้ความรู้มากกว่านิติสาขาการตลาดและนิติสาขาการเงิน

ส่วนนิติสาขาการตลาดมีความแตกต่างเป็นรายคู่กับนิติสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์และนิติสาขาการจัดการจากการวิเคราะห์ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.041 และ 0.001 ตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่า 0.05 และ 0.01 หมายความว่า นิติสาขาการตลาดให้ความสำคัญกับวิทยากรที่มาให้ความรู้มากกว่านิติสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์และนิติสาขาการจัดการ และนิติสาขาการจัดการมีความแตกต่างเป็นรายคู่กับนิติสาขาการเงิน จากการวิเคราะห์ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.003 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 หมายความว่า นิติสาขาการจัดการให้ความสำคัญกับวิทยากรที่มาให้ความรู้มากกว่านิติสาขาการเงิน นอกจากนี้ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของด้านกระบวนการจัดการศึกษาดูงานของโครงการศึกษาดูงาน ประจำปีการศึกษา 2556 นิติสาขาการบัญชี มีความแตกต่างเป็นรายคู่กับนิติสาขาทรัพยากรมนุษย์ และ นิติสาขาการตลาด จากการวิเคราะห์ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.011 และ 0.005 ตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่า 0.05 และ 0.01 หมายความว่า นิติสาขาการบัญชีมีความพึงพอใจกระบวนการจัดการศึกษาดูงานมากกว่านิติสาขาทรัพยากรมนุษย์ และนิติสาขาการตลาด และยังอีกว่านิติสาขาการเงินมีความแตกต่างเป็นรายคู่กับนิติสาขาธุรกิจระหว่างประเทศ จากการวิเคราะห์ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.008 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 หมายความว่า นิติสาขาการจัดการให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการศึกษาดูงานมากกว่านิติสาขาธุรกิจระหว่างประเทศ รวมถึงนิติสาขาการจัดการมีความแตกต่างเป็นรายคู่กับนิติสาขาธุรกิจระหว่างประเทศ จากการวิเคราะห์ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.039 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า นิติสาขาการเงินมีความพึงพอใจกระบวนการจัดการศึกษาดูงานมากกว่านิติสาขาธุรกิจระหว่างประเทศ

ส่วนการทดสอบสมมติฐานถึงกระบวนการจัดการศึกษาดูงานมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของการศึกษาดูงาน พบว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดการศึกษาดูงานมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของการศึกษาดูงานด้านวิทยากร ด้านกิจกรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ด้านความปลอดภัยในการเดินทาง พบว่า กระบวนการจัดการศึกษาดูงาน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของการศึกษาดูงานในทิศทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และมีระดับความสัมพันธ์กันในระดับต่ำถึงปานกลาง โดยมีค่า r อยู่ระหว่าง 0.346 – 0.566 ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดการศึกษาดูงานมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของการศึกษาดูงานในภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และมีระดับความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยมีค่า r เท่ากับ 0.832 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดการศึกษาคุณภาพกับความพึงพอใจภาพรวมของการศึกษาคุณภาพ

กระบวนการจัดการศึกษาคุณภาพ	ความพึงพอใจภาพรวมของการศึกษาคุณภาพ (n = 586)		
	r	Sig.	ระดับความสัมพันธ์
ภาพรวมของการศึกษาคุณภาพ	0.832	0.000**	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

อภิปรายผล

การศึกษาคุณภาพเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะสร้างความรู้และความเข้าใจให้นิสิตถึงขั้นตอนการทำงานและยังสามารถปรับทัศนคติในงานเรียนที่มีช้อยู่แต่ในตำราเท่านั้น ดังนั้น การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนิสิต คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา ต่อการศึกษาคุณภาพรายวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาคุณภาพไปปรับและประยุกต์ใช้กับการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคม ซึ่งจากผลการวิจัย และการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจวิทยากรที่มาให้ความรู้ กระบวนการจัดการศึกษาคุณภาพ และด้านความปลอดภัยในการเดินทางเป็นสำคัญกล่าวได้ว่านิสิตพอใจอย่างยิ่งกับการศึกษาคุณภาพ และได้รับประโยชน์จากการศึกษาคุณภาพอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ Hoy and Miskel (2013), Gary Dessle (2014) และ Morse (1955) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดีต่องานซึ่งมักเกี่ยวข้องกับคุณค่าและความต้องการของบุคคลที่ได้รับการตอบสนองแล้วทำให้มีผลต่องาน อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยเป็นเครื่องยืนยันถึงการบรรลุเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาคุณภาพดังกล่าวที่ทางคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุ่มการทำงานเพื่อให้การจัดการศึกษาคุณภาพของนิสิตสอดคล้องกับการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้นิสิตมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Gillmer (1965, 254 – 255 อ้างถึงใน เพ็ญแข ช่อมณี, 2544) ความรู้สึกชอบ หรือพอใจของบุคคลที่มีต่อการทำงานและองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจอื่น ๆ ถ้างานที่ทำหรือองค์ประกอบเหล่านั้นตอบสนองความต้องการของบุคคลได้ บุคคลนั้นจะเกิดความพึงพอใจในงานและจะอุทิศเวลา แรงกาย แรงใจ รวมทั้งสติปัญญาให้แก่งานของตนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

นอกจากนี้ จากแนวคิดของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา (2540) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยในการพัฒนาโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าจากแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบันได้มุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิทยากร สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพของชุมชนมาเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนกับชุมชนจึงจำเป็นต้องมีความร่วมมือและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ด้านกิจกรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้นิสิตให้ความสำคัญและพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เพราะกิจกรรม ดังกล่าวสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจและที่สำคัญยังสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ครูอาจารย์ และชาวบ้าน รวมถึงมหาวิทยาลัยให้เกิดความ

เข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ สายรุ้ง จันทจักรภรณ์ (2557) การศึกษาดูงานมีประโยชน์ในการพัฒนา ศักยภาพของ อสส. และพัฒนาชุมชน รวมถึงสามารถเชื่อมโยงความรู้ให้สามารถนำไปใช้ในอนาคตได้ รวมทั้ง มีความเหมาะสมในการเรียนการสอน และการนำไปประยุกต์ใช้ (วรรณรีย์ วงศ์ไตรรัตน์, 2556) และจากการ ทดสอบสมมติฐานยังพบว่า ด้านวิทยากรและด้านกระบวนการจัดการศึกษาดูงาน นิสิตให้ความสำคัญและพึง พอใจแตกต่างกัน ซึ่งทำให้เห็นถึงความคาดหวังที่ได้จากการจัดการศึกษาดูงานของนิสิต นอกจากนี้ จากผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดการศึกษาดูงานกับความพึงพอใจของ นิสิตที่มีต่อการจัดการศึกษาดูงาน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการวางแผน และการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการ เรียนการสอนและความต้องการของนิสิต สอดคล้องกับจากงานวิจัยของ Finkenstien (1983: 1703-1704) และ Robinson (1980: 1791) การพัฒนาและปรับปรุงการบริการกิจการนักศึกษาต้องสอดคล้องกับความต้องการ ของนักศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเรื่องตอกย้ำถึงความจำเป็นในการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ ให้กับนิสิตเพื่อเสริมสร้างศักยภาพนิสิตจะจบออกไปเป็นบัณฑิตที่มี ความรู้ความสามารถที่จะรับใช้สังคม ซึ่งจากผลการวิจัยยังสามารถสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาดูงานเพื่อ พัฒนานิสิตซึ่งเป็นทุนมนุษย์นั้นต้องมีความสอดคล้องกับบริบทของสาขาวิชาชีพของนิสิตเพื่อให้นิสิต สามารถนำไปบูรณาการและประยุกต์ใช้ได้อีกต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับ Gary Dessler (2014) พนักงาน ขององค์กรที่มีความรู้ มีทักษะและความชำนาญ มีการศึกษา ผ่านการฝึกอบรม ซึ่งมีความสำคัญมากกว่าที่เคย เป็นมาก่อนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และ ประสบการณ์ ซึ่งนิสิตจะเป็นผู้นำคุณค่าของความสามารถ ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ชีวิต การจูงใจ กำลังคนในองค์กรหรือเป็นผู้ที่นำและสร้างความสำเร็จให้องค์กร (Theodore W. Schultz, 1961 และ Ghee Soon Lim 2010) ซึ่งจะสอดคล้องกับคุณภาพบัณฑิตตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทาง ปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556) อนึ่ง การศึกษาความพึงพอใจของนิสิตในการจัดการศึกษาดูงาน เพื่อที่จะได้ทราบความต้องการของ นิสิตที่มีต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตรงตามความต้องการของนิสิต รวมถึงผู้ใช้บัณฑิต และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) อุดมศึกษาเป็นแหล่ง องค์กรความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน สร้างสังคมการเรียนรู้ตลอด ชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556)

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย

1. นิสิตแต่ละชั้นปีและแต่ละสาขาวิชาที่ลงเรียนวิชา การจัดการผลิตและการดำเนินงาน จะมีความพึงพอใจกระบวนการจัด โครงโดยเฉพาะนิสิตชั้นปีที่ 2 และนิสิตสาขาการบัญชี สาขาการจัดการ และสาขาการเงินจะมีความพึงพอใจเรื่องค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมโครงการมีความคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับ และการเตรียมความพร้อมของผู้ประสาน โครงการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบริบทของแต่ละสาขาวิชา เช่น สาขาการบัญชี และสาขาการเงิน แสดงให้เห็นความคุ้มค่ากระบวนการ โครงการกับงบประมาณที่จ่ายไป ส่วนสาขาการจัดการ แสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่สะดวกและคล่องตัวของโครงการดังกล่าว
2. ด้านสาขาวิชาทางด้านวิทยากร นิสิตจะมีความพึงพอใจความรู้ความสามารถของวิทยากรในการถ่ายทอดและสามารถตอบข้อซักถาม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า วิทยากรมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนิสิต โดยเฉพาะนิสิตสาขาการบัญชี สาขาการตลาดและสาขาการจัดการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบริบทของการการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่นิสิตในสาขาวิชานั้นต้องนำไปใช้ในองค์กร
3. จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า ในการจัดโครงการต่าง ๆ นิสิตมีความพึงพอใจรายละเอียดของการจัดการศึกษาดูงานในบริบทที่สอดคล้องกับสาขาวิชาชีพของตนเอง
4. ความพึงพอใจและความสัมพันธ์ของการจัดการศึกษาดูงานเพื่อการพัฒนา นิสิต พบว่า ประสบผลสำเร็จและการจัดการศึกษาดูงานดังกล่าวควรจัดอย่างต่อเนื่อง โดยผู้จัดต้องคำนึงถึงวิทยากรผู้ให้ความรู้ด้านกระบวนการจัดการศึกษาดูงานที่สะดวกไม่ยุ่งยาก ความปลอดภัยในการเดินทาง และกิจกรรมและการนำไปใช้ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาดูงานควรทำการเปรียบเทียบผลการศึกษาดูงานของสถานประกอบการต่าง ๆ ที่นิสิตเข้าศึกษาดูงาน
2. การศึกษาดูงานพบข้อจำกัดของโครงการ คือ นิสิต 1 ชั้นเรียนสามารถเดินทางไปศึกษาดูงานได้เพียงสถานประกอบการเดียว ซึ่งควรเปิดโอกาสให้นิสิตสามารถเดินทางไปได้มากกว่า 1 สถานประกอบการ เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบขั้นตอนและกระบวนการของแต่ละสถานประกอบการ หรือจัดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการที่ต่างกัน
3. เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการ นิสิตในการพานิสิตออกไปศึกษาดูงานนอกสถานที่มากขึ้น และการศึกษาดูงานนั้นต้องสอดคล้องกับวิชาที่เรียนหรือสาขาวิชาที่นิสิตกำลังศึกษาอยู่

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา (2556) การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว. (2553). *หลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาการตลาด*. หลักสูตรปรับปรุง 2553,
ชลบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิพัฒน์ ก้องกิจกุล. (2548). *ทุนมนุษย์ = Human capital / Robert S. Kaplan*. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท,
ผู้แปล.
- เพ็ญแข ช่อมณี. (2544). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: เอ็มพันธ์ มณี โปธิเสน.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2542). *สถิติเศรษฐศาสตร์และธุรกิจ หน่วยที่ 9-15*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรรณรีย์ วงศ์ไตรรัตน์. (2556). *การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้วยวิธีการศึกษาดูงาน ในสถาน
ประกอบการจริงสำหรับรายวิชาการสื่อสารข้อมูลและเครือข่าย*. (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคล อีสาน.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2541). *การวิจัยเชิงปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สายรุ้ง จันท์จารุภรณ์. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถานที่ดูงานเชิงท่องเที่ยวในประเทศของอาสาสมัคร
สาธารณสุขกรุงเทพมหานคร*. งานนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา การจัดการโรงแรมและการ
ท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-
2559)*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา (2540). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยในการ
พัฒนาโรงเรียน*. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2557, สืบค้นจาก
<http://www.bnhelpstudent.net/web/help1.php>.
- Finkenstien, J.A. (1983). Student Services for Adults at The City University of New York." *Dissertation
Abstracts international*.1703-1704A.
- Gary Dessler. (2014). *Human Resource Management (14th Edition)*. Florida International University.
- Ghee Soon Lim, Robert L. Mathis, John Harold Jackson. (2010). *Human Resource Management* . Cengage
Learning Asia.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice, 9th
edition*. New York: McGraw-Hill.
- Maslow. A. (1943). *A theory of human motivation Psychological*. N.Y. McGraw – Hill.
- Morse, N. C. (1955). *Satisfaction in the White Collar Job*. Michigan : University of Michigan Press.

Robinson, N.S. (1980). “An Investigation of Perceptions and Utilization of Student Personnel Services by Selected College Student Subculture,” *Dissertation Abstracts international*.3791-A.

Theodore W. Schultz.(1961). Investment in Human Capital. *The American Economic Review*. Vol. 51, No. 1 (Mar., 1961), pp. 1-17